

วารสาร
ISSN:1686-8366

เล่มนี้ใช่

ข่าวสารสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9 ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 ปี 2553

ร่วมไว้อาลัยบุคคลสำคัญ
นายศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช

อดีตปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จากข้าราชการ พนักงานและลูกจ้าง
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9

เรื่องเด่นประจำฉบับ

รวมใจลดภัยโลกร้อน ด้วยรอยเท้าคาร์บอน

ใส่ใจสิ่งแวดล้อม

ใช้พืชน้ำบำบัดน้ำเสียและน้ำที่มีสีเขียว

ลัดเลาะลุ่มน้ำโขง

ลูกเสืออนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำเลย

ธรรมชาติกับชีวิต

ภัยเอเลี่ยนสปีชีส์

.....สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร กรมอนามัย สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9 และ เครือข่ายสกลนครนำอยู่ ได้ร่วมมือกันดำเนินการ

Carbon Footprint (CF: รอยเท้าคาร์บอน) หรือ เรียกว่า carbon profile (ข้อมูลรวมก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์) คือ ปริมาณรวมของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และก๊าซเรือนกระจกอื่นๆ อาทิ CO_2 , CH_4 , N_2O เป็นต้น ที่ปล่อยออกมาจากผลิตภัณฑ์หรือบริการตลอดวัฏจักรชีวิต ทั้งนี้ แหล่งกำเนิดของก๊าซดังกล่าวมาจากกิจกรรมต่างๆ อาทิ การใช้ไฟฟ้า การใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล กระบวนการในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม เป็นต้น

รอยเท้าคาร์บอน เป็น"การวัด" ผลกระทบของผลิตภัณฑ์และบริการจากกิจกรรมของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมเชิงปริมาณโดยใช้ตัวบ่งชี้ โอกาสในการเกิดภาวะโลกร้อน (Global Warming Potential, GWP) ทั้งนี้ องค์การ Intergovernmental Panel on Climate Change; IPCC ได้กำหนดค่า GWP ของก๊าซต่างๆ โดยเปรียบเทียบกับ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ในระยะเวลาที่กำหนด อาทิ 20, 100, 500 ปี ทั้งนี้ โดยทั่วไปจะใช้ค่า GWP ของ ก๊าซเรือนกระจกที่ระยะเวลา 100 ปี

<http://medinfo.psu.ac.th>

โครงการ"สาธารณสุขสกลนคร รวมใจลดภัยโลกร้อน" เพื่อให้ภาคสาธารณสุขตระหนักถึงปัญหาและร่วมมือกัน ลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยออกมาจากผลิตภัณฑ์ หรือบริการตลอดวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์และบริการ อีกทั้งส่งเสริมให้ภาคสาธารณสุขแสดงจิตสาธารณะในการร่วมมือกันลดภัยโลกร้อน โดยเน้นกิจกรรมพัฒนา การสุขภาพอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(GREENS : Garbage Rest room Energy Environment Nutrition Service)

เป้าหมายสำคัญคือ "สกลนคร ลด CO_2 " ทั้งนี้ได้นำเอาการหาปริมาณ **Carbon Footprint** เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและเป็นเครื่องมือการเพิ่มประสิทธิภาพของ

<http://theaterforsalebransan.co>

การดำเนินงานโครงการโดยได้จัดทำโปรแกรมวิเคราะห์คำนวณหาปริมาณก๊าซเรือนกระจกเปรียบเทียบผลก่อนและหลังดำเนินการด้วยหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการต้องเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล และบันทึก ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2553 ประเมินโครงการเดือนสิงหาคม 2554 งานนี้คนทำดีมีรางวัลด้วย

โครงการนี้ได้เปิดตัวโครงการ เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2553 ณ โรงแรม เอ็ม.เจ. เดอะมาเจสติก อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยได้รับเกียรติจาก นางวิทยา ประสงค์วัฒนา รองผู้ว่าราชการ จังหวัดสกลนคร มาเป็นประธาน

...ครบครึ่งทาง สสภ.๑...

วารสาร **ลุ่มน้ำโขง** ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 ปี 2553

วัตถุประสงค์

เพื่อให้วารสารลุ่มน้ำโขงฉบับนี้เป็นสื่อกลางในการสื่อสารการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารองค์ความรู้และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม และเกิดเป็นรูปธรรมในการเชื่อมโยงเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม

ที่ปรึกษา

โชติ ธารบุญ	ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ชาตรี ช่วยประสิทธิ์	รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สุรพล ปิตตานี	รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

...น้ำท่วม ใครว่าดีกว่าฝนแล้ง... ต้องขอ
เอาใจช่วยพี่น้องชาวไทยที่ประสบภัยน้ำท่วมและ
ขอไว้อาลัยกับอุบัติเหตุเฮลิคอปเตอร์ตกที่จ.น่าน
ส่งผลให้ต้องสูญเสีย ปลัดกระทรวงทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นายศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช
วารสารลุ่มน้ำโขงฉบับนี้ เริ่มด้วยกิจกรรม
ดีๆ รวมใจลดภัยโลกร้อน ด้วยรอยเท้าคาร์บอน
ที่เครือข่ายสกลนครนำอยู่ ร่วมกับกรมอนามัย
จัดกิจกรรมนี้ขึ้น

ขอแนะวิธีใส่ใจสิ่งแวดล้อมอีกรูปแบบ โดย
ใช้พิษน้ำบำบัดน้ำเสียและน้ำที่มีสีเขียว แล้วมา
ถักเลาเส้นน้ำโขง ดุกิจกรรมของลูกเสืออนุรักษ์
และฟื้นฟูแม่น้ำเลยกัน ตามต่อด้วยเรื่องราวของ
ธรรมชาติกับชีวิต ภัยเอเลี่ยนสปีชีส์ สิ่งมีชีวิต
ที่มาจากต่างถิ่น มาด้วยความตั้งใจและไม่ตั้งใจ
ของมนุษย์ที่นำเข้ามา แล้วมาแย่งที่อยู่อาศัยแย่ง
แหล่งอาหาร และอื่นๆ อะไรที่เกี่ยวข้องติดตาม
ได้ในฉบับ และขอยินดีต้อนรับจังหวัดบึงกาฬ
จังหวัดที่ 77 ของประเทศไทย

บรรณาธิการ

ธวัช ปทุมพงษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9

กองบรรณาธิการ

พิชารกร ศิริจงประเสริฐ	เรียบเรียงงาน
พัฒนา บุญตาเพศ	สุรพงษ์ ศรีประไพหม
ธนา อินทธีธราช	นักมน พวงศรีคำ

ออกแบบ/รูปเล่ม

ธนิทานต์ สิริจันทพันธ์

ใช้พืชช่วย...

บำบัดน้ำเสียและน้ำที่มีสีเขียว

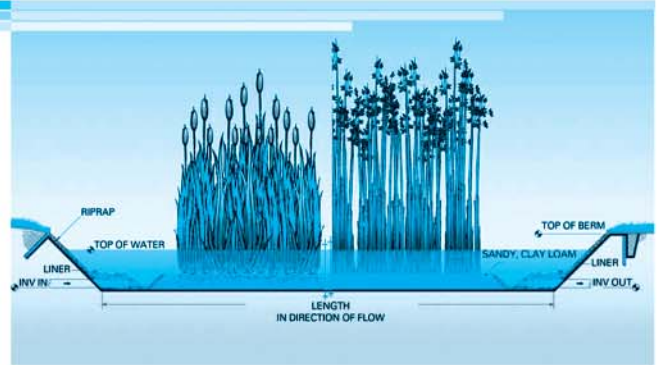
น้ำเสีย

คือ น้ำที่มีสารอินทรีย์ปนเปื้อน และตามธรรมชาติในแหล่งน้ำเองก็มีจุลินทรีย์ที่ทำหน้าที่ย่อยสลายสารอินทรีย์ให้เป็นสารอนินทรีย์ เป็นธาตุอาหารของพืช และแพลงก์ตอนพืชในน้ำจะใช้ธาตุอาหารเหล่านี้สังเคราะห์แสง ทำให้เจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็ว เป็นแหล่งให้ออกซิเจนแก่จุลินทรีย์ ถ้ามีการควบคุมแพลงก์ตอนพืชได้ดี (เช่น มีปลากินพืชอาศัยอยู่) น้ำจะใส แต่ถ้าพืชเจริญเติบโตได้ดีเกินไปน้ำในบ่อจะมีสีเขียว

พืชที่สามารถเจริญเติบโตได้ดีในสภาวะน้ำท่วมขัง ใบอ่อนจะสามารถลำเลียงออกซิเจนจากบรรยากาศผ่านรูใบมาปลดปล่อยบริเวณรากอ่อน ทำให้มีปริมาณจุลินทรีย์ที่ใช้ออกซิเจนย่อยสลายสารอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น สารอินทรีย์ในน้ำเสียจะถูกแบคทีเรียรอบรากพืช และในดิน ย่อยสลายเปลี่ยนเป็นสารอนินทรีย์ แล้วพืชจะดูดซับไปใช้ในการสังเคราะห์แสงทำให้เจริญเติบโต ดังนั้นการใช้พืชน้ำมาบำบัดน้ำเสียจึงมีประสิทธิภาพดีไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 นอกจากนี้การดูดธาตุอาหารในน้ำให้ลดน้อยลงยังช่วยลดสีเขียวของน้ำจากสาหร่ายหรือแพลงก์ตอนพืชได้อีกด้วย

โครงสร้างของระบบ การปลูกพืชและเทคนิคการให้น้ำเสียแก่ระบบ

โครงสร้างภายในมีความลึกประมาณ 1.20 เมตร แบ่งเป็นชั้นทรายหยาบกันบ่อหนา 0.20 เมตร ชั้นดินผสมทรายหนา 0.50 เมตร และพื้นที่เหนือผิวดินสำหรับขังน้ำเสีย ส่วนโครงสร้างด้านข้างอาจเป็นคันดินอัดแฉกดินเหนียวหรือคอนกรีตก็ได้ สูงประมาณ 1.20 เมตร จากระดับกันแปลง สำหรับการปลูกพืช ควรปลูกให้มีระยะห่างระหว่างต้น 30 เซนติเมตร ด้วยหน่อพันธุ์พืชที่ตัดให้ยาวประมาณ 30 เซนติเมตร (กกกลม ธูปฤๅษี สำหรับพุทธรักษาจะปลูกบริเวณริมบ่อที่ไม่มีน้ำขังหรือที่ขึ้นแฉะ เนื่องจากเจริญเติบโตได้ดีไม่ขึ้นในบริเวณที่มีน้ำท่วมขัง) ในระยะแรกควรให้น้ำดีแก่พืช เพื่อให้พืชตั้งตัวได้ก่อน โดยปกติใช้เวลาในการอนุบาลประมาณ 3-4 สัปดาห์ จากนั้นจึงปล่อยน้ำเสียเข้าระบบ โดยขังน้ำเสียสูง 30 เซนติเมตร และควบคุมอัตราการไหลให้มีระยะเวลาพักน้ำเสียภายในระบบ 24 ชั่วโมงจนกระทั่งพืชมีอายุเข้าสู่ระยะแก่ตัว ซึ่งจะบำบัดน้ำเสียได้ไม่ดี

ทำให้ระบบมีประสิทธิภาพลดลง จึงทำการตัดพืชออกจากระบบ โดยธูปฤๅษีตัดออกเมื่ออายุครบ 90 วัน สำหรับกกกลมอายุ 45 วัน

อย่างไรก็ดี การตัดพืชที่โตเต็มวัยออกไปใช้ประโยชน์ จะเป็นการกระตุ้นให้พืชแตกเหง้า ซึ่งจะพัฒนาเป็นต้นอ่อน และเจริญเติบโตต่อไป จะทำให้กระบวนการบำบัดน้ำเสียมีประสิทธิภาพ และเมื่อดำเนินการบำบัดไปได้ 5 ปี ควรปรับปรุงระบบโดยเปลี่ยนเหง้าพืชใหม่ เปลี่ยนดินที่ใช้ปลูกภายในระบบใหม่ และ/หรือพรวนดินและตากดินให้แห้ง เพื่อปรับปรุงโครงสร้างดินให้เหมาะสมกับกระบวนการบำบัดน้ำเสีย

อ้างอิง : เอกสารวิชาการสำหรับฝึกอบรมหลักสูตร การบำบัดน้ำเสียโดยพื้นที่ชุ่มน้ำ ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

...การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนหลายกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ ในการพัฒนาความรู้และสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม...

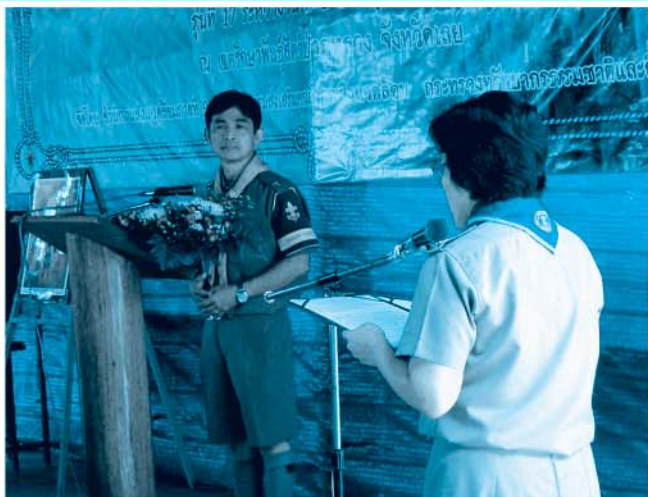
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9 อุดรธานี(สสภ.9) ร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมอบรมลูกเสืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รุ่นที่ 17 เมื่อระหว่างวันที่ 1-3 มิถุนายน 2553 ณ หน่วยพิทักษ์ป่าโคกนกกระบา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย ลูกเสือ-เนตรนารีเข้าร่วมอบรม 132 คน จากโรงเรียน 12 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนชุมชนศรีสะอาด(เทศบาล 1) 2) โรงเรียนบ้านวังสะพุง 3) โรงเรียนบ้านวังแท่น 4) โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ 5) โรงเรียนเลยวังไสย์ 6) โรงเรียนบ้านนาหว้า 7) โรงเรียนวังทรายขาววิทยา 8) โรงเรียนบ้านซอนแดง 9) โรงเรียนเลยตากโนนพัฒนา 10) โรงเรียนบ้านหนองบัว 11) โรงเรียนบ้านแก่งศรีภูมิ 12) โรงเรียนบ้านก้างปลา เพื่อส่งเสริม

ตระหนักในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติฯ และเพื่อพัฒนาความรู้ และส่งเสริมบทบาทของลูกเสือในการบำเพ็ญประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม

ลูกเสืออนุรักษ์และ

ฟื้นฟูแม่น้ำเลย

และสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมในการรักษาสีเขียวของเครือข่ายแกนนำเยาวชนซึ่งเป็นลูกเสือ และมีการประสานความร่วมมือกับโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อคัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมฯ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการสร้างเครือข่ายลูกเสืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาเยาวชนในด้านการสร้างจิตสำนึกและความ

นอกจากนี้ สสภ.9 มีกิจกรรมต่อเนื่องในการสร้างเครือข่ายโรงเรียนในการอนุรักษ์แม่น้ำเลยและการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำแม่น้ำเลย ที่เป็นกิจกรรมหลังการอบรมลูกเสืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมครั้งนี้ โดยคัดเลือกโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำเลย ตั้งแต่พื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อดำเนินการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำแม่น้ำเลย โดย สสภ.9 จัดมอบอุปกรณ์ตรวจวัดคุณภาพน้ำอย่างง่ายให้ทุกโรงเรียนเพื่อใช้ในการตรวจวัดคุณภาพน้ำแม่น้ำเลยและรายงานผลกลับมา ยัง สสภ.9

รวมใจกตัญญู อนุรักษ์แหล่งน้ำ

นายอดิศักดิ์ เทพอาสน์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย เป็นประธานในวันเปิดโครงการ "รวมใจกตัญญู อนุรักษ์แหล่งน้ำ" และส่งมอบถังดักไขมันสำหรับครัวเรือนเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2553 ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกอมเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ตามแผนงานยุทธศาสตร์จังหวัดหนองคาย ภายใต้กลยุทธ์การส่งเสริมการเฝ้าระวัง ตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม และแก้ไขฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน โดยรอบแหล่งน้ำธรรมชาติบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ

บึงหนองกอมเกาะ จังหวัดหนองคาย พื้นที่ 3,000 ไร่ โดยประมาณในเขต 3 ตำบล คือ ตำบลหนองกอมเกาะ ตำบลปะโค ตำบลเมืองหมี่ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่ใช้ในการอุปโภค บริโภคของประชาชนในพื้นที่มากกว่า 6,000 คน รวมทั้งเป็นพื้นที่รองรับการระบายน้ำทิ้งของชุมชน สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดหนองคาย ได้ตระหนักถึงปัญหาการเสื่อมโทรมลงของคุณภาพน้ำของบึงหนองกอมเกาะนี้ จึงประสานความร่วมมือกับเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล สถานีอนามัย ในพื้นที่หนองกอมเกาะและมหาวิทยาลัยขอนแก่นวิทยาเขตหนองคาย ร่วมกิจกรรมโครงการรวมใจกตัญญู อนุรักษ์แหล่งน้ำ ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

สื่อมวลชนสัญจรครั้งที่ 1

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรม สื่อมวลชนสัญจรครั้งที่ 1 เพื่อนำคณะสื่อมวลชนร่วม เยี่ยมชมและดูงานในพื้นที่ ทต.พังโคน อต.ไฮ่หย่อง และ กลุ่มทอผ้าครามธรรมชาติ บ้านนาดี ตำบลนาหัวบ่อ จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ 25-26 สิงหาคม 2553

โดยได้รับเกียรติจาก นางรัชณี เหมะรุจิ รองอธิบดี-กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นประธานในกิจกรรม สื่อมวลชนสัญจรครั้งที่ 1 เยี่ยมชมและดูงานชุมชนสิ่งแวดล้อม ต้นแบบจังหวัดสกลนคร ในครั้งนี้

สร้างมูลค่าเพิ่มจาก การนำขยะและเศษวัสดุเหลือใช้ กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

เมื่อระหว่างวันที่ 28 - 30 เมษายน 2553 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9 ร่วมกับ สำนักงานทรัพยากร-ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี และท.หนองสำโรง นำทีมเจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชน จำนวน 30 คน ศึกษาดูงาน ณ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดสระบุรี ได้แก่

- 1) การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ของ ทต.โคกกรวด อ.เมือง จ.นครราชสีมา
- 2) การจัดการขยะมูลฝอย-ชุมชนของศูนย์สาธิตการจัดการขยะรีไซเคิล ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา อ.เมือง จ.นครราชสีมา และ
- 3) การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ตามแนวคิดและหลักการเกษตรธรรมชาติ ของศูนย์ เผยแพร่และฝึกอบรมเกษตรธรรมชาติวิเว

ฝึกอบรมมาตรฐาน อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9 ร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดอบรมทสม.(ใหม่) ประจำปี 2553 ขึ้นระหว่างวันที่ 1-2 กรกฎาคม 2553 ณ โรงแรมการิน อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เพื่อพัฒนาศักยภาพ เพิ่มพูนความรู้ ทักษะและมาตรฐานอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนชุมชนในการบริหารจัดการและพัฒนาศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้สามารถนำความรู้ไปพัฒนาชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบให้เกิดประโยชน์สูงสุด

โดยได้รับเกียรติจาก นายกอบเกียรติ กาญจนะ รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี เป็นประธานในพิธีเปิดการฝึกอบรมในครั้งนี้ ผู้อบรมประกอบด้วย ประธานเครือข่าย-ทสม.ระดับจังหวัด ทสม.ใหม่ และเจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม-จังหวัด พื้นที่ภาค 9 รวมทั้งสิ้น 60 คน

สัมมนา "การติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พ.ศ.2550 - 2554

(เลย อุดรธานี หนองคาย สกลนคร และนครพนม)"

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9 โดยกลุ่มงานแผนสิ่งแวดล้อม ได้จัดการประชุมสัมมนา เรื่อง "การติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พ.ศ.2550-2554 (เลย อุดรธานี หนองคาย สกลนคร และนครพนม)" เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2553 ณ ห้องเชียงงาม โรงแรมบ้านเชียง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เพื่อให้เกิดเวทีการมีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล และปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงพื้นที่ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานราชการต่างๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และภาคประชาชน ในพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด (เลย อุดรธานี หนองคาย สกลนคร และนครพนม) รวมทั้งหมด จำนวน 70 คน โดยผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคฯ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการแปลงแผนสู่การปฏิบัติและการเตรียมจัดทำแผนฯ ฉบับต่อไป การจัดประชุมสัมมนาครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมและได้รับเกียรติจาก อาจารย์ทองจันทร์ ทอมเนตร วิทยากรอาวุโสจากสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ร่วมเป็นวิทยากรกระบวนการ

ภัยเอเลียนสปีชีส์ ALIEN SPECIES

เอเลียนสปีชีส์ คือสิ่งมีชีวิตที่มาจากต่างถิ่น (ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น) ซึ่งเกิดขึ้นทั้งจากความตั้งใจและไม่ตั้งใจของมนุษย์แล้วมาแย่งที่อยู่อาศัย แย่งแหล่งอาหาร นำพาเชื้อโรคมาสู่สิ่งมีชีวิตในท้องถิ่น หรือกินสัตว์ท้องถิ่นบางชนิดเป็นอาหารโดยตรง ซึ่งหากมันเจริญเติบโต และแพร่พันธุ์มากๆ จะทำให้ระบบนิเวศของท้องถิ่นเสียไป

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานเป็นหนึ่งในประเด็นปัญหาการคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ จัดว่ามีความสำคัญเป็นอันดับแรกๆ ของโลก ปัจจุบันในประเทศไทย มีชนิดพันธุ์ต่างถิ่นอยู่มากกว่า 3,500 ชนิด การนำเข้าชนิดพันธุ์ต่างถิ่นเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทั้งเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร การเพาะเลี้ยงเป็นสัตว์เลี้ยง ไม้ดอก ไม้ประดับ รวมทั้งอาจมีการนำเข้าอย่างไม่ตั้งใจ จากน้ำอับเฉาของเรือเดินสมุทร ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่เข้ามาบางชนิดกลายเป็นพืชสัตว์ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เช่น ปลานิล ปลาดุกรัสเซีย แต่บางชนิดเข้ามาตั้งถิ่นฐานและแพร่กระจายได้ดีในธรรมชาติ จนกลายเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ตัวอย่างเช่น ผักตบชวา พืชน้ำต่างถิ่นที่เข้ามาแพร่กระจายและก่อปัญหาในแม่น้ำลำคลอง นกฟิราบที่เข้ามาแย่งพื้นที่ของนกพื้นบ้านหลายชนิด หอยเชอรี่ที่แพร่ขยายพันธุ์ได้อย่างรวดเร็ว ทำความเสียหายให้กับต้นข้าว และทำให้หอยโข่งสายพันธุ์พื้นบ้านหายไป ปลาซัคเกอร์ อดีตปลาสวยงามเทศบาลประจำตู้ปลา แต่ปัจจุบันเป็นปลาที่ชุกชุมที่สุดในแม่น้ำลำคลอง และเป็นตัวกำจัดปริมาณของปลาพื้นบ้าน

ทั้งนี้ ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นสามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว (82 ชนิด) เช่น สาบหมา ปิ่นนกกัส หนองไผ่ฝรั่ง สาบเสือ ผักตบชวา หญ้าหางสาหร่ายทางกระรอก แวนแกว่า หญ้าคา ผกากรอง กระถินยักษ์ ไมยราบเลื้อย ไมยราบยักษ์ จอก บัวตอง ไล่เดือนฝอยรากปม มดน้ำผึ้ง เพลี้ยจักจั่นฝ้าย ผีเสื้อหนอนเจาะสมอฝ้าย หอยแมลงภู่เทียม หอยเชอรี่ ปลาช่อนอเมริกา ปลาดุกรัสเซีย ปลาซัคเกอร์ ปลานิล เต่าแก้วแดง เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีแนวโน้มรุกราน (52 ชนิด) เช่น ปลาพาคู กบบูลฟร็อก (bull frog) หญ้าเนเปียร์กุ้งขาว ปลาหางนกยูง ปลาหมอสียักษ์

กลุ่มที่ 3 ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีประวัติว่ารุกรานแล้วในประเทศอื่น แต่ยังไม่รุกรานในไทย เช่น บุนหสาสำหรับ ปูชนจีน มดคันทุ่ง หอยนักล่าสีชมพู อีกวน่า นกหงส์หยก

กลุ่มที่ 4 ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแต่ยังไม่เข้ามาในไทย (91 ชนิด) เช่น กระถินดำ นานมราชสีห์ ผักไผ่ญี่ปุ่น รูปฤๅษี หญ้าเจ้าชู้ทะเล ปูเขี้ยวยุโรป หอยหวานจีน ยุงก้นปล่อง นกปรอดกันแดง กระรอกสีเทา

ในงานเสวนา "เอเลียนสปีชีส์ ภัยร้ายความหลากหลายทางชีวภาพ" ที่ศูนย์สื่อสารวิทยาศาสตร์ไทย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ร่วมกับโครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทยหรือบีอาร์ที จัดขึ้น ศ.ดร.สมศักดิ์ ปัญหา จากภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กล่าวว่า "ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ถือเป็นเรื่องปกติ หากเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งสิ่งมีชีวิตจะมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด หากปรับตัวไม่ได้ก็จะสูญพันธุ์"

แต่ปัจจุบัน "คน" กลายเป็นตัวการสำคัญในการนำเข้าชนิดพันธุ์ต่างถิ่นหรือเอเลียนสปีชีส์จำนวนมาก และหากเอเลียนสปีชีส์ที่เข้ามา กลายเป็นสปีชีส์รุกราน จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศก่อให้เกิดการครอบครองพื้นที่โดยชนิดพันธุ์เดียว และอาจทำให้เกิดการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์พื้นเมืองได้ อีกทั้งเอเลียนสปีชีส์ที่รุกรานยังอาจนำเชื้อแบคทีเรีย ไวรัสที่ก่อให้เกิดโรคต่อคน สัตว์ และพืช เข้ามาแพร่ระบาด ส่งผลเสียทางด้านสุขภาพ อนามัย รวมถึงสิ้นเปลืองงบประมาณในการกำจัดหรือควบคุม

ศ.ดร.สมศักดิ์ บอกว่า "ในต่างประเทศนิยตยสารไหม้และซีเอ็นเอ็นได้มีการจัด 10 ลำดับ ชนิดพันธุ์รุกรานที่มีความร้ายแรง อาทิ เอเชียนคาร์ป หรือปลาไน ที่แพร่พันธุ์อย่างรวดเร็วในอเมริกา จนกีดขวางการจราจรทางน้ำ กระต่ายยุโรป คางคกไร้อ้อย ที่มีต่อมพิษที่ผิวหนังที่มีพิษร้ายแรงมาก ถั่วคัสจากญี่ปุ่นที่แพร่พันธุ์ปกคลุมพื้นที่ต่างๆ อย่างรวดเร็ว กระรอกสีเทา ผึ้งเพชรฆาต นกกีงโคร่งยุโรปที่บินรบกวนการจราจรทางอากาศ ปลาซ่อนงูเห่า หอยมัลลาย และ งูหลามจากเอเชีย"

สำหรับประเทศไทย แม้จะยังไม่มีการจัดลำดับภัยคุกคามร้ายแรงเหมือนต่างประเทศ แต่ก็มีการแพร่ระบาดแล้วและเป็นที่รู้จักกันดี อย่างเช่น หอยเชอรี่ จากอาร์เจนตินา ที่สร้างความสูญเสียให้กับชาวนา หอยทากยักษ์แอฟริกา หอยกะพงเทศที่แพร่ระบาดในทะเลสาบสงขลา เต่าแก้มแดง และเต่าญี่ปุ่น ตะพาบได้หัวน ปลาหมอสี ต้นสาบหมา ผักตบชวา ไมยราบยักษ์ นากหน้า ไล่เดือนยักษ์ แมงมุมแม่หมาสีน้ำตาล หอยข้าวสาร ที่สร้างความเสียหายกับสวนกล้วยไม้ กบบูลฟร็อกและปลาชัคเกอร์ หรือปลากดเกราะที่พบเป็นจำนวนมากในแหล่งน้ำบ้านหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ซึ่งจากงานวิจัยของ ดร.รัฐชา ชัยชนะ และคณะจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าปลาชัคเกอร์ที่ขยายพันธุ์อย่างรวดเร็วในแหล่งน้ำของไทย มีผลต่อการลดลงของปลาพื้นเมือง

ท่ามกลางการแพร่กระจายของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ในหลายท้องถิ่นของบ้านเรา มีการขับเคลื่อนเพื่อแก้ปัญหาเอเลียนสปีชีส์ด้วย พลังและวิธีการของคนในชุมชน ผศ.สำอองค์ หอมชื่น คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น กล่าวถึงชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่า จากการตรวจสอบพบว่าชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ระบาดมากและสร้างปัญหาในแหล่งน้ำมี 3 ชนิดที่สำคัญ ได้แก่ หอยเชอรี่ ผักตบชวาและไมยราบยักษ์ตามลำดับ ทั้ง 3 อันดันนี้ สำรวจพบในพื้นที่ชุ่มน้ำของทุกจังหวัดในภาคอีสาน และกำลังเป็นปัญหามาก

"ภาคอีสาน ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกรานแล้วมีผลกระทบต่อความหลากหลาย ทั้งระดับชนิดพันธุ์ และระบบนิเวศ โดยเฉพาะ

ระบบนิเวศหนองบึง ตื่นเซิน พืชปกคลุมจนแสงผ่านไม่ถึง ไม่มี การแลกเปลี่ยนออกซิเจนในน้ำ คุณภาพน้ำต่ำ ส่งผลให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดลงอย่างชัดเจน"

อย่างไรก็ตาม ผศ.สำอองค์ ให้ข้อมูลว่าหลายชุมชนมีการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่น อย่างชุมชนบ้านหนองเย็น ต.ศรีสำราญ อ.คอนสวรรค์ จ.ชัยภูมิ กำจัดหอยเชอรี่โดยนำมาทำน้ำหมักชีวภาพ เกษตรกรรวมกลุ่มทำกันเป็นลำเป็นสัน หอยเชอรี่ทุบเอาทั้งเนื้อ และเปลือกมาผสมกับเศษผักตบชวา กากน้ำตาล น้ำ และสารเร่งซูเปอร์ ใช้เวลาหมัก 15-20 วัน เกษตรกรยืนยันการกำจัดหอยเชอรี่ไม่ใช่เรื่องยาก แต่อยากให้ภาครัฐช่วยหาตลาดสำหรับผลิตน้ำหมักชีวภาพ

อีกแห่งคือ บ้านเดียม ต.เชียงแหง อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี เป็นที่ตั้งของหนองหาน พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ มีปัญหาเรื่องหอยเชอรี่และผักตบชวา ชุมชนนำเนื้อหอยเชอรี่ไปขายในตลาดเศษที่เหลือใช้เลี้ยงเป็ด ราคาเนื้อหอยเชอรี่ในตลาดอยู่ที่ 25-50 บาท/กิโลกรัม จะมีแม่ค้าส้มตำมาซื้อไปประกอบอาหารเมนูตำหอย เกษตรกรบ้านปราสาท ต.ห้วยเสนง อ.เมือง จ.สุรินทร์ นอกจากการเก็บเนื้อหอยเชอรี่ขายแล้ว ยังเก็บไมยราบยักษ์มาทำพิน ทำไม้อัด บ้างก็ใช้ในการเพาะเลี้ยงเห็ดโดยผสมกับยางพารา จะให้ผลผลิตที่ดี

นอกจากนี้ยังมีการพบจอกหูหนูยักษ์แพร่ระบาดในแม่น้ำแม่กลอง ซึ่งนักวิชาการเกษตรออกมาเตือนว่าเริ่มพบผลกระทบต่อน้ำดื่มท้องถิ่นบ้างแล้ว ซึ่งความน่ากลัวของเอเลียนสปีชีส์นี้คือกำจัดได้ยาก เศษที่แตกหักของลำต้นที่เปราะบางสามารถเกิด เป็นต้นใหม่ได้ทันทีและยังมีเอเลียนสปีชีส์อีกหลายชนิดที่ยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในประเทศไทย แต่จำเป็นต้องมีการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะเอเลียนสปีชีส์ที่ถูกจัดลำดับความร้ายแรงใน ต่างประเทศที่มีถูกนำเข้าเพื่อเป็นสัตว์เลี้ยงสวยงาม

ปลาชัคเกอร์ (Sucker catfish)

หรือปลากดเกราะ
หรือที่ประชาชนรู้จักในชื่อ
ปลาเทศบาล

นักวิชาการห่วงปัญหา
เอเลียนสปีชีส์คุกคามความ

หลากหลายทางชีวภาพไทย ทำพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์พื้นเมืองไทย สูญหาย เผยผลศึกษา "ปลากดเกราะ" หรือ ปลาชัคเกอร์ รุกรานปลาท้องถิ่นจนใกล้สูญพันธุ์จากแหล่งน้ำ เติร์มวิจัยนำปลาชัคเกอร์มาแปรรูปเป็นอาหารเพื่อควบคุมประชากร

ดร.รัฐชา ชัยชนะ ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เปิดเผยว่า เมื่อปี 2551 มีรายงานการพบปลากดเกราะหรือปลาชัคเกอร์-ปลาเทศบาล จำนวนนับหมื่นตัวในคลองหนองใหญ่ เมืองพืทยา จังหวัดชลบุรี

ดังนั้น จึงได้ลงพื้นที่ศึกษาปริมาณและการแพร่กระจายของพันธุ์ปลาต่างถิ่นในคลองหนองใหญ่ โดยร่วมมือกับ ดร.สันติ พ่วงเจริญ คณะประมง ม.เกษตรศาสตร์เก็บตัวอย่างข้อมูลคุณภาพน้ำและตัวอย่างปลาทั้งหมด 5 สถานี ในคลองหนองใหญ่ พบว่าแม้คุณภาพน้ำจะเสื่อมโทรม มีความขุ่นสูงออกซิเจนละลายในน้ำมีค่าค่อนข้างต่ำ แต่กลับพบว่าประชากรปลากดเกราะมีสูงถึง 70% ขณะที่พบปลาท้องถิ่นชนิดอื่นๆ เพียง 30% เท่านั้น

“ตัวอย่างพันธุ์ปลาท้องถิ่นในคลองหนองใหญ่มีทั้งสิ้น 11 วงศ์ 17 ชนิด ถือว่ามีความหลากหลายต่ำ ที่สำคัญยังพบปลาดุกด้าน ซึ่งจัดอยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ น่าเป็นห่วงว่าหากไม่ควบคุมประชากรปลากดเกราะได้ ก็จะทำให้ปลาดุกและปลาท้องถิ่นหลายชนิดสูญหายไปจากแหล่งน้ำแห่งนี้”

สาเหตุที่ปลากดเกราะแพร่ขยายพันธุ์ได้ดี เนื่องจากเป็นปลาที่ทนต่อสภาพแวดล้อมมาก สามารถโผล่ขึ้นมารับอากาศที่ผิวน้ำได้โดยตรง เจริญเติบโตอยู่ในแหล่งน้ำที่มีปริมาณออกซิเจนต่ำได้ จากข้อมูลสำรวจพบว่า ปลากดเกราะเป็นปลาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในคลอง โดยไปแย่งอาหารและที่อยู่อาศัยปลาท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กกว่า อีกทั้งยังมีพฤติกรรมหากินอยู่ตามพื้นท้องน้ำ ด้วยการคุ้ยเศษอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ

ขณะนี้คณะวิจัยได้นำปลากดเกราะมาทดลองเลี้ยงในห้องปฏิบัติการเพื่อติดตามพฤติกรรมการกินอาหาร ก็พบว่าสามารถกินไข่หรือตัวอ่อนปลาที่วางไข่อยู่บริเวณพื้นท้องน้ำได้จริง

ดร.รัฐภา กล่าวอีกว่า ในงานวิจัยยังพบข้อมูลที่น่าสนใจคือ บริเวณคลองช่วงที่ไหลผ่านแหล่งชุมชนจะมีปริมาณปลากดเกราะที่หนาแน่นมาก สันนิษฐานว่าน้ำทิ้งจากบ้านเรือนอาจมีส่วนอย่างมากต่อการแพร่ขยายพันธุ์ เพราะสารอินทรีย์และเศษอาหารต่างๆ จากน้ำทิ้งเป็นแหล่งอาหารชั้นดีของปลากดเกราะ ทุกวันนี้ความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรสัตว์น้ำในบ้านเรากำลังถูกคุกคามจากปลากดเกราะซึ่งแนวทางในการกำจัดหรือควบคุมนั้นยังทำได้ยาก ส่วนหนึ่งเพราะมีผู้ล่าปลากดเกราะน้อยมาก

จอกหูหนูยักษ์

ดร.ศิริพร ชิงสนธิพร นักวิชาการเกษตรชำนาญการ สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กล่าวว่า

“สถานการณ์แพร่ระบาดของจอกหูหนูยักษ์ในแม่น้ำแม่กลองเมื่อต้นปี 2553 ผลสำรวจล่าสุดพบว่า ได้ส่งผลกระทบต่อพันธุ์พืชท้องถิ่นแล้ว โดยจอกหูหนูยักษ์เริ่มเจริญคลุมพันธุ์ท้องถิ่น อาทิ ดับเตาเล็ก หรือด้อยดิ่งสายพันธุ์ไม้ที่มีมีความสวยงาม พบเฉพาะลุ่มแม่น้ำแถบภาคกลางเท่านั้น รวมทั้งผักตบเตา ผักพื้นบ้านกินกับน้ำพริกต่างๆ จากการพูดคุยกับเกษตรกร ซึ่งได้ให้ข้อมูลว่าบริเวณที่มีจอกหูหนูยักษ์หนาแน่นน้ำมักจะเริ่มเน่าเสียและปลาจะหายไป”

“จอกหูหนูยักษ์เมื่อเจริญเบียดกันมากจะซ้อนทับกันเป็นชั้นหนาถึง 30-40 เซนติเมตร ประกอบกับมีรากยาวมาก ทำให้แสงและอากาศไม่สามารถผ่านลงไปได้ พันธุ์ไม้ใต้น้ำและพืชน้ำท้องถิ่นจึงไม่สังเคราะห์แสง ขณะเดียวกันซากพืชที่ตายลงก็ใช้ออกซิเจนในการย่อยสลายด้วยส่งผลให้แหล่งน้ำขาดออกซิเจนอย่างรุนแรงเป็นอันตรายทั้งสัตว์น้ำและพันธุ์พืชในน้ำหลายชนิด” นักวิชาการกรมวิชาการเกษตรกล่าว และว่าหากประชาชนพบเห็นจอกหูหนูยักษ์อย่าปล่อยทิ้งไว้ ให้กำจัดออกจากแหล่งน้ำให้หมด โดยนำไปตากแห้งแล้วเผาหรือฝังกลบ

ปัจจุบันแม้จะเริ่มมีมาตรการป้องกันควบคุมและกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่น แต่ศักยภาพในการตรวจสอบการนำเข้ายังไม่เพียงพอ สัตว์หรือพืชแปลกใหม่ อาจสร้างความภูมิใจให้ผู้เลี้ยงได้เพียงชั่วคราว แต่เมื่อสัตว์เหล่านี้ไม่เป็นที่ต้องการหรือหลุดรอดออกไปรุกรานชนิดพันธุ์ท้องถิ่น นี่ก็คือหนึ่งในสาเหตุของการล่มสลายของระบบนิเวศภัยร้ายของความหลากหลายทางชีวภาพ ที่สร้างผลกระทบทั้งในด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของคนไทยอีกด้วย

สำหรับแนวทางในการควบคุมและดูแลพืช-สัตว์ต่างถิ่นนั้น เลขาธิการ สผ.ระบุว่า ขณะนี้มีมติคณะรัฐมนตรี (ครม.) เรื่อง มาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช องค์การสวนพฤกษศาสตร์ กรมขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีฯ เฝ้าระวังชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ทั้งที่เข้ามาแล้วและยังไม่ได้เข้ามาในไทยอย่างเป็นระบบ ซึ่งแต่ละหน่วยงานต้องจัดทำแผนและมาตรการป้องกันที่เข้มข้นในการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นโดยเร่งด่วน

ดังนั้น แนวทางเพื่อการป้องกัน ควบคุม กำจัด เฝ้าระวัง และติดตามชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานอย่างเป็นระบบ จึงมีการสร้างมาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นขึ้น โดยประกอบด้วยมาตรการ 4 ด้าน ได้แก่

1. การบริหารจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่น
2. การป้องกัน เฝ้าระวังและติดตามชนิดพันธุ์ต่างถิ่น
3. การสนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชนิดพันธุ์ต่างถิ่น
4. การเผยแพร่ สร้างความตระหนักและให้ความรู้ในเรื่องของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น

ดังนั้น หากคุณกำลังมองหาสัตว์แปลกๆ มาเลี้ยงไว้ในครอบครองควรจะต้องตระหนักและมีจิตสำนึกรับผิดชอบที่จะไม่ปล่อยให้สิ่งมีชีวิตนั้นๆ หลุดรอดสู่ธรรมชาติ จนสามารถขยายพันธุ์และรุกรานสิ่งมีชีวิตที่มีอยู่เดิมตามธรรมชาติ และหน่วยงานราชการเองก็ต้องตระหนักต่อเรื่องนี้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติรองจากการตัดไม้ทำลายป่า

แหล่งที่มา: ไทยโพสต์, นาดยา คชินทร nattayap@dailynews.co.th

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, ข่าวสดออนไลน์

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(สผ.)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม <http://www.onep.go.th>

บ้านจันทุมชนสีเขียว Eco Village

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9 ร่วมกับ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดำเนินการส่งเสริมชุมชนรักสิ่งแวดล้อม ภายใต้โครงการบ้านจันทุมชนสีเขียว ปี 2553 ให้แก่ อสม. และแกนนำชุมชน ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านจั่น หมู่ 3 และหมู่ 10 จำนวน 50 คน

เจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านจั่น เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยกิ่งคำ เพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และจัดทำ แผนงาน/โครงการด้านสิ่งแวดล้อมของ ชุมชนเพื่อให้ชุมชนในพื้นที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านจั่น มีแผนงานการดำเนินกิจกรรม พัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน โดยจัดฝึกอบรมทั้งหมด 4 ครั้ง พร้อมกันนี้ได้ศึกษาดูงาน ณ เทศบาลตำบลพังโคน จ.สกลนครและเทศบาลเมืองหนองสำโรง จ.อุดรธานี

จากการฝึกอบรม ผู้เข้าอบรมได้ร่วมกันระดมสมองในการจัดทำแผนงาน/โครงการด้าน สิ่งแวดล้อมชุมชน ภายใต้โครงการฯ ตามยุทธศาสตร์ 6 ด้าน 17 โครงการ พร้อมส่งมอบ แผนงาน/โครงการฯ ให้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านจั่น เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วม บูรณาการแผนงานพัฒนาชุมชนบ้านคำกั้ง-บ้านกั้งคำ(หมู่ 3, หมู่ 10) และแผนงาน/โครงการฯ ที่หน่วยงานทางราชการสามารถให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของชุมชนในปี 2554 ได้แก่ แก๊สชีวภาพ(Biogas) ธนาคารขยะชุมชน(กองทุนขยะรีไซเคิล) บ่อตกไขมันในครัวเรือน บ่อบำบัดน้ำเสียภายในวัด (วัดป่าบ้านคำกั้ง) ทำปุ๋ยหมักในครัวเรือน การปลูกพืชสมุนไพร/ ไร่พาส์ และ การปรับปรุงผังชุมชนสีเขียว/ที่สาธารณะ พร้อมกันนี้ สสท.9 สนับสนุน กิจกรรมธนาคารขยะชุมชนเป็นจำนวน 20,000 บาท ในการเริ่มดำเนินการ

คัดเลือกสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ ระดับภาค ปี 2553

การคัดเลือกสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ เพื่อรวบรวม ผลงานเข้าร่วมประกวดระดับประเทศ เมื่อวันที่ 23 ส.ค. 53 ณ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9

แนววงษ์ชุมชนไทย

การศึกษาดูงานของ คณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา

เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2553 คณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา โดยนายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย ประธานคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา ได้ลงพื้นที่ศึกษาดูงานและรับฟังข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี ซึ่งมีพื้นที่ผลิตเกลือ 4 ตำบล ได้แก่ ต.ศรีสุทโธ ต.บ้านดุง ต.บ้านชัยและ ต.โพนสูง พบว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดผลกระทบจากการประกอบการเกลือ ส่วนใหญ่คือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขแนบท้ายใบอนุญาต ทำให้เกิดการแพร่กระจายของน้ำเค็มไหลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติส่งผลกระทบต่อพื้นที่การเกษตร

จากนั้นแนวชมรูปแบบการทำสปาเกลือ "กัญญภัทรสปา" ของคุณกัญญภัทร วัฒนกุล ซึ่งเป็นสปาเกลือแห่งแรกของอำเภอบ้านดุงหรือแห่งเดียวของประเทศไทยก็ว่าได้ โดยมีหลักแนวคิดที่ว่า การผลิตเกลือสินเธาว์ในพื้นที่ต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่มีน้ำขมหรือน้ำเค็มไหลออกนอกพื้นที่ ได้ผลิตผลและผลิตภัณฑ์จากเกลือธรรมชาติที่มีคุณภาพ ซึ่งมีการให้บริการทำสปา สปาหน้า สปาทั้งตัว สปาเท้า สปาผม นวดหน้าด้วยโคลนบริสุทธิ์จากนาเกลือ นวดหน้าด้วยสมุนไพรนาชนิด นวดตัว นวดเท้า และนวดเฉพาะส่วน

และที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ สปาน้ำร้อนจากธรรมชาติซึ่งใช้น้ำขมหรือน้ำเค็มที่เหลือทิ้งจากการผลิตเกลือ ถูกเก็บรวบรวมในบ่อน้ำเพื่อไม่ให้ไหลออกนอกพื้นที่ แล้วต่อท่อน้ำประปาผ่านกันบ่อน้ำทำความร้อนด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ ทำให้น้ำประปาที่ไหลผ่านบ่อน้ำร้อนตลอด 5 ชั่วโมง โดยไม่ต้องต้ม

อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวยังคงต้องมีการพัฒนา ต่อยอดองค์ความรู้และจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีผู้เชี่ยวชาญมาช่วยศึกษาวิจัยเพื่อนำไอเดียเหล่านี้มาเพิ่มมูลค่าตลอดทั้งการทำตลาดให้แก่ชาวบ้านต่อไป

ท้ายเล่ม

วารสารชุมชนไทย ขอเชิญท่านผู้อ่านทุกท่านร่วมสนุกตอบปัญหาชิงรางวัล โดยส่งคำตอบมายัง สสจ.9 ภายในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2554 มีรางวัลสำหรับผู้โชคดี
เฉลยคำตอบฉบับที่แล้ว คือ ร้อยละ 20 ผู้โชคดีคือ
1. คุณปณิดา สังขศิลา 2. เด็กชายทักษ์ดนัย สีภา
3. เด็กหญิงกษมา สีภา

คำถามประจำฉบับ: เอเลียนสปีชีส์ ชนิดใดที่เข้ามารุกรานแล้วในประเทศไทย

ก. กระรอกสีเทา ข. มดคันทุ่ง
ค. ปลาหมอสียักษ์ ง. มดน้ำผึ้ง

ส่งคำตอบทางไปรษณีย์บัตร โดยแจ้งชื่อที่อยู่ของผู้ตอบ
คำถามที่ชัดเจนส่งไปยัง

กลุ่มงานส่งเสริมและเผยแพร่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9
319 ม.10 ต.บ้านจั่น อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9 อุดรธานี
319 ม.10 ต.บ้านจั่น อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000
โทร. 0-4229-2817-8 โทรสาร 0-4229-2819
E-mail : Reo09.org@mnre.mail.go.th
Website : www.reo09.go.th

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ 191/2546
ปณ.อุดรธานี 41000